

Porsáŋgguvuona mariidna eallin kártejuvvo

Porsáŋgguvuonas lea báikkálaš dorskemáddodat garrasit geahppánan, gáranasruittut leat borran ja loaktán stárrádagaid (stáráid) ja vutnii levvet gonagasreappát. Dannego gonagasreappát earret eará borret gáranasruittuid, de dat soaitá váikkuhit dasa ahte stárrá lassána. Dan lassin orrot vuonas geađgenjurjot ja riehkut, ja dealjátge lávejit fitnat. Olbmuid doaimmat eai leat baljo váikkuhan ge vutnii.

BEATE HODDEVIK SUNNSET

Ovdalis dán jagi šattai Porsáŋgguvuotna EPIGRAPH nammasaš riddo- ja vuotnaprográmma oassi mas Áhpedutkaninstituhtta, universitehtat Romssas, Ásas ja St. Andrew:s Skotlánddas, NIVA ja Finnmárkku allaskuvla barget ovttasrádiid. Prográmma galgá addit dutkiide eanet dieđuid das mo ekovuogádagat Porsáŋgguvuonas ja Hardangervuonas doibmet, ja nu buoret ádejumis das manne iešgudet mariidna máddodagat rivdet.

VIHTTA OASSEPROŠEAVTTA

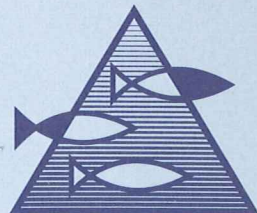
Gávdnan dihtii sivaid rievamiidda Porsáŋgguvuonas áigot dutkit geavahit dakkár mállenreaiddu mii ovdal lea addán buriid bohtosiid. Sii garrasit

čalmmustit guliid, njurjuid, gonagasreappáid, gáranasruittuid ja eará bodneealliid ja makroálggaid (stáráid). Dárbbášlaš dieđuid lea áigumuš háhkat ja árvoštallat viđa oasseprošeavttas:

1. Gonagasreabbáogiid (-lárvvaid), dorske-maniid ja -ogiid (-lárvvaid) leavvadeamit

Porsáŋgguvutnii goddet sihke báikkálaš riddodorski ja Barentsábi dorski. Godđanbuktagiin leat veaháš sierralágan fysalaš iešvuodat, ja dutkit háliidit kártet mo dat váikkuha máddodagaid leavvamii. Gonagasreappá hárrái háliidit dutkit gávnnahit goas ja gos ogit (lárvvat) mannet bodnái ja doppe ealligohtet.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
MEARRADUTKANINSTITUHTTA

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tel.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
AVDELING TROMSØ**

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 77 60 97 00
Faks: 77 60 97 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN**

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His
Tlf.: 37 05 90 00
Faks: 37 05 90 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL**

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 18 22 22

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN MATRE**

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 36 75 85

**AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT
OG KOMMUNIKASJON**

Tlf.: 55 23 85 38
Faks: 55 23 85 55
E-post: informasjonen@imr.no

KONTAKTPERSONER

Arne Bjørge
Programleder
Tlf: 22 95 87 51
E-post: arne.bjorge@imr.no

Kjell Tormod Nilssen
Forsker
Prosjektansvarlig i Porsangerfjorden
Tlf: 77 60 97 24
E-post: kjell.tormod.nilssen@imr.no

Beate Hoddevik Sunnset
Informasjonsansvarlig
Tlf: 55 23 85 16
E-post: beate.hoddevik.sunnset@imr.no

Porsáנגguvuona mariidna eallin kártejuvvo

2. Guliid máddodatdynamihkka ja pelágalaš kreaktaealliid čoahkkáivuoha
Dutkitáigotguorahallatdorski johtinminstariid, rehkenastit dehálaš guliid ja pelágalaš (čáziin friddja ealli) kreaktaealliid biomássa, ja vel iskat maid dehálaš guollemáddodagat borret. Dorskis háliidit maiddáid dutkat laskama, jámolašvuoda, šaddama, ahkečoahkádusa ja sohka bealálaš láddanagi.

3. Geađgán, riehkku (áidni, deavut) ja eará mearranjamahasat

Daid mearranjamahasaid ekologalaš rolla mat orrot Porsáנגguvuonas, galgá dutkojuvvot. Geađgána dutkan lea deháleamos, muhto riehkku maid galgá guorahallojuvvot, ja vel nissu birra ge lea áigumuš čoahkket dieđuid. Jus dealját márrret vtunii, de galgá dan šlájá ekologalaš rolla árvvoštallojuvvot.

4. Stárrádagat, garanasruittut ja gonagasreappát

Mii čadahit dán oasseprošeavtta dannego háliidit oazžut stuorastaráin, goangasreappáin ja gáranasruittuid eallinsajiin ja buvttadeamis visogovalaš dieđuid. Dat ge galgá dutkojuvvot mo gonagasreappáid borran váikkuha gáranasruitonállái.

5. Bodnehábitáhtat (-ealáldagat, -ealáhagat)

Dat ge šlájat mat ellet Porsáנגguvuona bodnesedimeanttain (-gerdiin) dahje daid alde, galget dutkojuvvot. Iešguđet ealliidjoavkkuid šlájaid logut ja biomássat ja vel dieđut daid laskama ja temperatuvramihtidemiid birra galget geavahuvvot rehkenastin dihtii dáid ealliidjoavkkuid buvttadannávcca. Dan lassin galget dutkit kártet daid ealliid hivvodaga, lávddu ja sturrodaga, maid gonagasreabbá sáhtttá borrat. Guhkkit áigái lea miellagiddevaš iskat mo gonagasreappáid ja bodneealliid dássedilli šaddá ja bissugoahhtá.

PORSÁ NGUVUONA BIRRA

Porsáנגguvuotna Finnmárkkus lea 120 km davvvi-lulli guhkkodahkii ja dat lea 13–19 km govddu ja dan viidodat lea sullii 1800 km². Vuona olggut oassi lea eanaš 50–180 m čieŋu, muhto lea sullii 310 m buot čieŋjaleamos sajis. Sullii guovdu olggut vuona leat Dávdnesálla (Stuorrasuolu) gos unnit lohku riehkut orrot. Porsáנגguvuona siskkit oasis leat eambo go 50 lássá, sulloža ja sullo ja doppe orru geađgenjuorjjomáddodat mas leat eanebuš go 200 ealli. Vuona siskkit oasis leat mánggalágan hábitáhtat. Lulleoarje oasis lea coahki (3–27 m čieŋu) mas lea sáttu- ja mohtebodni, ja Soggovuonas lullenuorta oasis fas leat čieŋodagat gitta 115 m rádjai. Doppe lea hirpmus galbma bodnečáhci (sullii 0 °C), ja doppe eallá báikkálaš poláradorskemáddodat. Coahkásat osiin gaskal Soggovuona ja siskkit oasjeoasi leat sáttu, čievara ja geađggit botnis. Das leat earret eará stuorra heasttaskálžochoahkit. Siskkit vuona stuora osiin láve leat áhtttán dálvet.

EPIGRAPH BIRRA

EPIGRAPH lea dutkanprográmma mas Porsáנגguvuona ja Hardangervuona riddo- ja vuotnaekologijja galgá iskkadaljojuvvot vuđolaččat. Prográmma ulbmil lea boahit diehtit eanet das maid vuotnaekovuogádagat sisdolle, mo dat doibmet ja áinnas ge mo olbmuid doaimmat váikkuhit ekologalaš ovttasdoaimmami. Prográmma lea dehálaš go mii áigut oazžut dárbašlaš dieđuid iežamet riddočáhceviidodagaid hálddašnanplánaide.

EPIGRAPH
kyst- og fjordøkologi

